

המפכ"ל הכין האזנת סתר לאיש הממונה עליו - והכין מיסוך שנועד

להפוך את העיתונאים לסוכני המישטרה ולהענישם אם יפתחו את פיהם

תא מעצר לעיתונאים

ההקלטה. טיומקין הורה לקידר לאמר לארד שהוא עסוק. להפתעת קידר התעקש ארד: "זו הוראה של המפכ"ל". הוא טען. קידר החליט שלא להסתכן בשערוריה עם העיתונאים. שעמם הוא נמצא בקשר יומיומי. הוא הורה למו"פ לשלוח למקום מקליט, אמנם מבוצעת, הוא בא בעצמו למסיבת העיתונאים וישב בה כצופה מהצד.

פרט מעניין, המעיד על מערכת היחסים המעוותת לגמרי בין משרד-המישטרה לבין המטה-הארצי ובין המטה-הארצי לבין מחוז תל-אביב של המישטרה: גם כאשר החלה השערוריה, וכשהמקליט התבקש להודות, לא פצה קידר את פיו ולא אמר שזה אחד מאנשיו.

על, מנסה המטה-הארצי להטיל את האשמה על מחוז תל-אביב. שפיר מלא טענות כריזמון כלפי טיומקין, ואף נזף בו בשיחת-טלפון קשה שהיתה ביניהם. ארד כועס על קידר. לידיים אמר קידר: "אולי תפרשה הזו יצאה לבסוף לטובה. אני לא בטוח שאני מוכן להמשיך ולשרת במישטרה כזאת, שמקליטים בה זה את זה בהסתדר, ושמנסים לפגוע בעיתונאים."

אך קידר, כמו מרבית העיתונאים שהשרתו בתפוז באותה מסיבת-עיתונאים אומללה, לא ידע כלל באותו היום את מה שמכין להם הצוות שפיר-ארד.

ארד, מי שהיה עורך-לילה בדבר, הכיר את הרצל שפיר בתקופת המאבק על הרמטכ"ליות בצה"ל ערב פרישתו של מרדכי ("מוטה") גור מהצבא. שפיר היה אחד המועמדים הבכירים לתפקיד הרמטכ"ל. כמו לכל אלוף, היו לשפיר תומכים ומתנגדים, אך העיתונאים, ביניהם הכתבים

על החוק הפלילי: חוק האזנות הסתר. נראה שבשלב מסוים איבדו גם ארד ושפיר את ביטחונם-העצמי בצידוקת מע"התירוצים היו עלובים, שקופים וסותרים זה את זה.

תחילה טען המפכ"ל שההקלטה נעשתה בתוס"ל, כדי שאפשר יהיה להשתמש בחומר המוקלט לבטאון הפנימי של המטה הארצי. מראות. קשה היה למפכ"ל להסביר מדוע אם כן לא נשלחה עורכת מראות, או אחד מעובדי המערכת, אלא שוטר העובד במחלקה לזיהוי הפלילי (מו"פ) של מישטרת מחוז תל-אביב. או החליטו המפכ"ל וארד לשנות את הגירסה. "רציתי להוציא הודעה לעיתון על מה שהיה בכנס האינטרפול", הסביר ארד. "במקום לראיין את מרקוביץ, ולגזול את זמנו, שלחתי משהו למסיבת העיתונאים, כדי שיקליט את מה שמרקוביץ מספר, ומה אני אוכל להוציא הודעה לעיתונות. עשיתי את זה באישורו ובידי עתו של המפכ"ל."

גירסה זו תמוהה עוד יותר מאשר קודמתה. קציני-מישטרה שולח אדם עם רשמקול להקליט את הממונה עליו, ללא ידיעת הממונה, כדי לקבל חומר שאותו

לא שואל אתכם אם להיות כאן. אני אהיה בכל מקום שאני רוצה."

מי נתן את ההוראה?

ראש האגף עצם עין. למרות שר היתה זו התחצפות גסתירוח מצד פקוד, הוא לא הגיב באותו זמן. כדי לא לבייש את המפקח לפני העיתונאים. מר-קוביץ, סגן-אלוף במישטרה-הצבאית לי-שעבר והזון בעל קול ערב בימים הנוראים בבית-הכנסת בצהלה, הוא אחד האנשים החזקים היום במישטרה-הפנים. הוא זוכה באמון, בלתי-מסויג מצידו של שר-הפנים, הד"ר יוסף בורג, ונמצא בידדות רבה עם מנכ"ל המישטרה, חיים קוברסקי. בורג וקוברסקי אינם מוצאים לעצמם זמן רב לעסוק בענייני משרד-המישטרה, כך שמרקוביץ הפך, למעשה, שר-המישטרה בפועל.

מייד כשהסתיימה מסיבת-עיתונאים, מיי מרקוביץ לדווח על התקריט לשרי הפנים. בורג רחם מכעסו. הוא הורה להקים ועדת-חקירה, שתבדוק "מי נתן את ה"הוראה" במישטרה להקליט את דברי

ה כתבים לענייני מישטרה רגילים כבר להפתעות, אולם ההפתעה שר נכונה להם ביום הרביעי האחרון, בבית-העיתונאים על-שם סוקולוב בתל-אביב, היתה אפילו לגביהם השיא. תא כתבי המישטרה הוזמן למסיבת-עיתונאים עם ראש אגף-המישטרה במיש-

דובר ארד שלטוט על העיתונאים

האמנה כתב לענייני משרד הוענק רק על סמך פניה של מערכת העתון שבו מועסק העיתונאי ועל דעת אגודה העיתונאים, לעתונאי שעיסוקו העיקרי הוא כחוקם זה:

- (א) ההאמנה תוענק עפ"י שיקול דעתו של דובר משרד ישראל;
- (ב) המסגרת שיקוליו יביא דובר מ"י בחשכון את מידת התאמתו של הכתב לענייני משרד מנקודת ראותה של המשרד ובלבד שלא הורשע בעבר בעבירה של עימה קלוזן ואושר בסיווג בסחוני כמקבל במשרד לגבי קצינים.

אישר דובר משרד ישראל מועדוהו של הכתב, יודיע על כך לכתב, למערכת העתון שלו וכן ליו"ר התא הארצי של הכתבים לענייני משרד.

קטע של הצעת המפכ"ל הכל בידי המפכ"ל

יכול היה לקבל בשיחת-טלפון אחת. אם היתה גירסה זו נכונה, מדוע לא נשלח מרקוביץ, ולא מטעמי נימוס, אם הוא מסכים להיות מוקלט?

רק אחרי שגירסה זו הופצה, הבין, כפי הנראה, שפיר שהיא עוד פחות מתקבלה על הדעת מאשר קודמתה. הוא חזר לגיר, סה הקודמת בדבר מראות. אך שפיר, כדרכו בכל הנוגע לעיתונות, תקף בחרי-פות את העיתונאים, שעשו מכל הפרשה "עניין כזה מנופח".

עיתונאי מטעם שהפך דובר

ה פרשה הסתבכה עוד יותר כשי התבררה הדרך שבה נשלח איש הי מישטרה לערוך את הקלטת הסתר. אריה ארד הורה לדובר מחוז תל-אביב של המישטרה, שמעיה קידר, ללכת בעצמו למסיבת-העיתונאים ולהקליט אותה. אחרי כך הסביר ארד: "לא מצאתי טעם לשלוח לדבר כזה פעוט משהו במיוחד מירור שלים". קידר, אף הוא כארד עיתונאי לשעבר, חש שמשהו מסריח בפרשה. הוא ניסה להתחמק מהתפקיד, אך ארד לחץ עליו.

קידר פנה למפקדו, משה טיומקין. ככל הנראה, גם טיומקין חשש להיכנס בין משרד-המישטרה למטה-הארצי, ולא רצה לשלוח את הדובר האישי שלו לערוך את

סמנכ"ל המישטרה שלו. הסערה שפרצה ב-מישרד-הפנים היתה גדולה יותר מזו שפרצה בקרב העיתונאים עצמם. הם אמנם הביעו רוגז והגישו מחאה, אולם שום צעדים ממשיים לא נעשו על-ידם.

אך בורג לא היה צריך להמתין עד לתחילת השבוע הזה, כדי לדעת מי נתן את ההוראה. מפקד מחוז תל-אביב, ניצב משה טיומקין, ערך בדיקה שיטתית והודיע לבורג: "דובר המישטרה, סגן-ניצב אריה ארד, נתן לנו את ההוראה". אולם בטרם הספיק בורג לעכל ידיעה זו, בא מפכ"ל המישטרה עצמו, רב-ניצב הרצל שפיר, והכריז: "אני נתתי את ההוראה, ואני לא רואה בכך שום דבר שהוא לא בסדר". כדי להראות לבורג שהוא אינו כפוף לו כלל, עשה שפיר צעד מוזר. בנוסף לוועדת-החקירה שהקים בורג, בראשותו של ניצב (מיל) משה איתן, אחיו של הרמטכ"ל רפאל ("רפול") איתן, מינה שפיר עצמו קצין-בודק לחקר בפרשה. איש אינו מבין לשם מה מינה שפיר קצין-בודק, מאחר שעוד קודם לכן הוא הודה שהוא עצמו נתן את ההוראה.

לכל מילבד לשפיר ולארד, ברורה היתה החומרה שבמעשה. המישטרה ניסתה ל-הקליט בסתר פגישת-עיתונאים, שנערכה על-ידי פקדי ממשלה, וניסתה להשיג חומר שהיה מיועד רק לעיתונאים. מילבד העובדה שמעשה כזה לא ייעשה בשום מדינה דמוקרטית, ומילבד העובדה שזו פגיעה חמורה ביותר בחופש העיתונות, הורה המפכ"ל לאחד מוטרוני לבצע עבירה

רדהפנים, יעקוב מרקוביץ. העיתונאים אוהבים את מרקוביץ נעיסה-הלהלכות, שמעולם לא שיקר להם, וכשהוא אינו יכול לגלות להם דבר-מה, הוא עושה זאת בחן רב. הוא עמד לספר להם על ועדת האינטרפול שבה השתתף לאחרונה.

לפתע הבחין דובר משרד-הפנים ויועצו האישי של שר-הפנים, יצחק אגסי, באדם בלתי-מוכר לו, השולף מכשיר הקלטה זעיר ומקליט את מהלך מסיבת-העיתונאים. תוך כדי דבריו של מרקוביץ, ובשקט, כדי לא להפריע לראש-האגף בהרצאתו, ניסה אגסי לברר מיהו "העיתונאי החדש הזה שאני לא מכיר". לא אגסי בילבד לא הכיר את נושא מכשיר ההקלטה. גם העיתונאים לא הכירו את הקולגה החדש שלהם.

אחד העיתונאים הפסיק את דבריו של מרקוביץ בנימוס, פנה אל המקליט ושאל אותו לזהותו. "זה בסדר", ענה-לא-אננה המקליט. "זה לא בסדר", התעקש עיתונאי אחר, "אנחנו רוצים לדעת מי אתה." התשובה המשיכה להיות מתחמקת: "זה בסדר, אני נמצא כאן באישור".

רק אחרי שמרקוביץ עצמו וקצין מישטרה שליווה אותו דרשו במפגיע לדעת את זהות המקליט. הוא הודה: "אני איש מישטרה. נשלחתי להקליט את הדברים שלכם."

הסערה שפרצה בחדר השכיחה לחלוטין את הדיווח מהאינטרפול. אישה-מישטרה לבושה-האזרחית נדרש לצאת מהחדר יחד עם הרשמקול שלו. הוא סירב בתחילה, אך כשקיבל הוראה ממרקוביץ, הסכים.

כשהסתיימה מסיבת-העיתונאים, הופיע לפתע קצין מישטרה בדרגת מפקח. הוא לקח סרט-הקלטה, שאותו השאיר במקום איש המישטרה שסולק. גם הוא נדרש לצאת מהחדר, אך המפקח, שהציג עצמו בשם יחושע, סירב לצאת, ואף קרא לעבר העיתונאים ולעבר מרקוביץ: "אני

דובר קידר

לעזוב את המישטרה

הצבאיים, התנגדו למינויו לתפקיד הי-רמטכ"ל.

היו להם סיבות טובות לכך. שפיר ידוע כמי שולוקה במחלת שינאה לעיתונאים. בוועדת-ג'נבה, שנערכה בשנת 1974, עמד שפיר בראש אחת המישלחות הישראליות. העיתונאים הישראלים זכרו כיצד הם נמלאו בושה כשהאלוף שפיר גירש אור-תם מחדר המישלחת בגסות.

כשהתמודד שפיר על תפקיד הרמטכ"ל, תמך בו רק עיתונאי אחד, אריה